

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanko izhaja ob 6. uri zjutraj, večerni pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanko stane: za tri mesece . . . 2.50, izven Avstrije 1.40; za pol leta . . . 4.50, izven Avstrije 2.80; za vsa leta . . . 10.—, izven Avstrije 16.— Na naročba brez 2 priložene naročnine se ne jemlje ozir.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč., izven Trsta po 3 nč. Sobotno večerno izdanko v Trstu 4 nč., izven Trsta 5 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifi v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega uradnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javniznane, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravitelstvo ulica Molino picolo hit. 3, II. nadst. Odprte reklamacije so proste poštnine.

„F. edinstvo je moč!“

Polom nemških liberalcev.

Voliti je sicer še v prvem razredu dunajskem, ali bilancijo občinskih volitev dunajskih moramo zaključiti že danes v tem zmislu, da značijo te volitve grozen polom nemških liberalcev in da že visi nad glavami židovske-liberalne kliše Damoklejev meč političnega — konkurza. Nemško-liberalno stranko je slednjič doletela usoda, kakoršno je zaslužila že davno ta nasilna, za bedo siromašnega ljudstva brezčutna, le za svoj široki in nikdar polni žep skrbeča, vsaki pravičnosti neizprosno nasprotna, političke in gospodarske morale ne poznajoča, duh avstrijske ustave in nje zakone zanika-joča in le pohlepnosti mednarodnega kapitalizma slepo službujoča svojat.

Tudi te volitve dunajske so nam zopet donesle nov dokaz, da naš večnopravični Bog sicer ne plačuje vsake sobote, ali kadar plača, plača popolnoma in po — resničnih zaslugah. Ravnozar dovršene volitve v mestni zastop dunajski značijo visok mejnik v razvoju našega avstrijskega političnega življenja: odprl se nam je izglede v povsem novo in ako Bog dá srečnejše življenje, kajti premagan je on zli duh, ki je neprestano zastrupljaj razmerje med narodi avstrijskimi, ki je satansko prefriganostjo politično-strankarske taktike in strategije sejal seme razdora in narodnih nasprotstev, da le ne pride do miru v tej staroslavni državi, da le ne pride do sprave v družini različnih plemen, kojim je Previdnost božja usodila, da skupno dele žalost in veselje pod milostnim žezlom prejasne rodovine Habsburgov. Tej svojati ni bilo življenja v čistem vodovju sprave in ljubezni med narodi, njeni element je bil vsikdar motna mlaka prepira, medsebojnega sovražstva in krivice.

Često smo si razbijali glavo z nerazrešljivo uganjko, kako je mogla ta nemško-liberalna stranka priti do tolike moči in slave v državi. Kje je bil vir nje grozni moči? Obsovaljena od vseh nenemških narodov, brez zaslonbe in zaupanja med Nemci samimi, absolutistična do skrajnosti v vsem svojem dejanju in nehanju, nasprotnica vsaki svobodi ljudstva, morilka verskega čustvovanja in idejnega mišljenja, propovednica najgusnejšega materijalizma, zatiralica poštene kupčije in našega obrtnega stanu, iz kratka: provzročiteljica vsega zlega, naše gospodarske bede in duševnega propadanja — vzdržala se je vendar skozi desetletja na krmilu ter gospodarila avstrijskim narodom, kakor je le hotela in kakor se jej je zljubilo.

Kako razrešiti to uganjko? Kako naj odgovorimo na to vprašanje? Naš odgovor na to vprašanje bil bi tale: vir nje moči je bila nje popačenost. Absurdna je sicer ta trditev na prvi videz, ali

po naši sodbi je vendar le povsem opravičena in resnična.

Ker je bila zvičajna, ustvarjala nam je lepe zakone z izrečnim namenom, da jih spolnjevala — ne bo de! To vidimo najjasneje pri naših temeljnih zakonih. Lepi so ti zakoni, ali vse mišljenje in vse teženje nemško-liberalno je bilo neprestano naperjeno na to, da ti zakoni ostanejo le na papirju kot slepilo kratkovidni javnosti. Zlasti glasoviti člen XIX teh zakonov so si zasnovali, da so si z istim utrde nimbus pravične stranke, toda nemški narodi niso bili nikdar deležni dotot tega zares lepega in po svojem besedilu idealno pravičnega člena.

Blestečimi frazami mamila je nemško-liberalna stranka zaupljivo javnost z obljubljenimi deželo neomejene svobode v trgovini in obrti, v resnici pa je ukovala vse gospodarsko življenje v spone velikokapitalistične požrešnosti. In dosegla je res svoj namen: izpodrezala je življenske žile naši mali obrti in s tem uničila tisoče in tisoče človeških ekzistenze. In tako se mora boriti naš obrtnik s poslednjimi silami za svoj obstanek, tako, da se nam bolj in bolj bliža nevarnost, da se vrste naših obrtnikov preleve v sam proletarijat.

Nepresežna je bila ta stranka v nasilni volilni geometriji. Krivični volilni redi bili so jeden glavnih stebrov moči in slave te stranke — le tem volilnim redom, prirojenim jedino le na korist jedne stranke, je zapisati na rovaš, da peša naš parlamentarizem bolj in bolj ter da je zgubil pred narodi malone ves vglad. Nemško-liberalna stranka je skrbela za to, da naš parlament ne postane nikdar pristno zrcalo resničnih odnošajev, ampak aparat v nje rokah, s kojim je ustrezala svoji brezmejni sebičnosti: ta stranka je bila vrhna falsifikatorica javnega menenja. Posledica temu pačenju javnega menenja ni mogla izostati: oni tisoči in tisoči, kojim je ta stranka zvičajno in nasilno kratila politična prava, oni tisoči in tisoči, kojim je ta stranka srkala življenja sok, vzdramili so se slednjič in oglašili se v skrajnem ogorčenju se svojimi argumenti z ulice: Ven z našim volilnim pravom! In tako je prišlo da vse naše javno življenje nervozno vstrepeče pod težo vprašanja — volilne preosnove. Prišlo je spoznanje, od kod je prihajala krivica in kje je iskati resničnih sovražnikov siromašnega ljudstva in dušilec javnega menenja in s tem spoznanjem prišel je polom nekdanj vsemogočnega liberalne stranke. A vidno znamenje tega poloma so ravnozar dovršene občinske volitve na Dunaju: padla je slednja pozicija nekdanj toli mogočnega stranke.

Nemški liberalci se tolažijo v svoji, ele-

mentarno silo prihrumivši nesreči s tem, da nje nasprotniki niso jedini med seboj ter, da je zelo pisana in mnogovrstna družba, ki je porušila njihovo moč. Ali ravno to dejstvo, da so se namreč združili najrazličnejši življi v trdno falango proti nemško-liberalnemu liberalizmu, dokazuje najjasneje, kako obsovaljena je bila ta stranka na vseh straneh in da je na vseh straneh prodrla prepričanje, da treba pozabiti na vse razlike v menenju in nazorih, ko gre za to, da se ugonobi tak sovražnik! Ravno mnogovrstnost nasprotnikov je najstrožja obsodba nemško-liberalne stranke.

In tako smemo reči mirno vestjo, da so se oddahnili vsi narodi avstrijski od Radne gore gori na Češkem pa doli do skalovite obali morja adrijskega, ko so čuli vest, da je doletel smrtni udarec skupnega nasilnega nasprotnika: zatiralca svobode in tirana narodom.

In posebno mi Slovenci imamo povoda dovelj, da se veselimo na polomu one nemško-liberalne stranke, ki je hotela vzgojevati naš narod — škorpijoni. Jasno bodi torej: mise ne veselimo na zmagi antisemitov in krščanskih socialistov — pač pa na porazu naših najhujših narodnih, političkih in gospodarskih nasprotnikov — nemških liberalcev. Ta poraz stranke, ki nas je toliko časa tiščala ob tla se svojo kočeno roko, nas opominja še posebno, da še kraljuje nad nami večnopravični Bog, ki dobro plačuje in hudo kaznuje in ki ne dopusti nikakor, da bi trajno triumfovala nasilstvo in krivica. Ta povod bdeče pravice je balzam v naše rane, da bomo tem laglje vstrajali v težki borbi za svoja prava.

Izid občinskih volitev na Dunaju znači zajedno hudo udarec najtesnejšim zaveznikom židovskega liberalizma — našim domačim nasprotnikom.

Politiške vesti.

Državni zbor. Poslanska zbornica je večerj nadaljevala podrobno razpravo o preosnovi dvokov ter je vsprejela §. 83 do 90 s pristavki poslancev Szecepanovskega, Teklyja, Doblhoffa in Kaiserja v prilog za-družnim in Raiffeisnovim blagajnam. Trgovinski minister grof Wurnbrand je predložil zakonski načrt, s kojim se predaja Bosni in Hercegovini iz okupacijskega kredita zgrajena železnica Brod-Zenica z zvezno železnico Slavonki Brod-Bosanski Brod vred.

Občinske volitve na Dunaju. Pri večerjnjih ožjih volitvah je bilo izvoljenih 5 antisemitov in 2 liberalca. Razmerje v občinskem svetu je torej sedaj: 74 liberalcev proti 64 antisemitom. To razmerje se pa

utegne še premeniti, ako antisemitje tudi v I. razredu pribore koji mandat. — O pomenu dunajskih volitev govorimo sicer danes na prvem mestu; vendar bi pa še radi spregovorili par besed, v koliko da utegnejo te volitve uplivati na sedanji parlamentarni zistem. Naše skromno menenje je to, da toli grozni poraz liberalcev ne more ostati brez upliva tudi na koalicijske, kajti zadeta je ona stranka, koji na ljubo se je zasnovala koalicijska. Se slepoto bi morali biti udarjeni konservativci in slovanski koaliranci, ako bi hoteli še nadalje doprinasati žrtve na svojih načelih in svojem prepričanju za vzdrževanje zveze se stranko, ki nima nikogar več za seboj razen glasov privilegovanih stanov in korporacij. V alpskih deželah je nemško-liberalna stranka že davna zaigrala ves svoj upliv, na Češkem — kjer je nekdanj gospodovala absolutno — se jej majejo tla pod nogami, na Dunaju so jo ravnokar volilci pomeli z veliko metlo — mar ni ta stranka zrela za konkurz?!

Dokler je bila ta stranka v cvetju svoje moči in slave, dušila je brez pardona nemške konservativce in Slovane in ti poslednji so se borili proti njej z vsemi silami; ali ne bi morali misliti, da so se ti poslednji skregali s pametjo, ako bi hoteli sedaj iste svoje sovražnike se svojim hrbtom štiti pred nevoljo ljudstva in vezati svojo lastno političko ekzistencijo na usodo stranke, koje življenje utegne trajati k večjemu še do prihodnjih splošnih volitev? Konservativcem je pomisliti, da utegne javnost soditi o njih vedenju po tistem znanem reku: Povej mi, s kom hodiš, in povem ti, kdo si! — Kdor se brati s kompromitovanimi ljudmi, ta kompromituje samega sebe. To spoznanje mora prodrati slednjič tudi med konservativce in koaliranimi Slovani. Teško je sicer pripoznati storjeno pogreško ali slednjič bodo morali naši koaliranci ugrizniti v to kisllo jabolko ter pripoznati, da so storili veliko — neumnost, ko so se zvezali z onimi, kojih ljudstvo — noče! Kakor rečeno: spoznanje mora priti, in ko pride spoznanje, zrušiti se mora tudi najnenaravnejša zveza na svetu — zveza med konservativci in židovskimi liberalci. In tedaj bode konec temu zistemu, zasnovanemu v rešitev onih, ki so ravnokar doživeli na Dunaju toli sramoten poraz, kakoršnega ni doživela z lepa koja si bode politička stranka. Izid občinskih volitev na Dunaju je pomembno znamenje na političkem obnebnju naše države. V interesu vsega naroda slovenskega, kakor tudi v interesu političkega ugleda naših sedanjih koalirancev bi želeli, da bi isti razumeli to znamenje. Kaj se pravi prezirati pojave javnega menenja, o tem bodi svarilen vzgled — nečastna usoda nemških liberalcev.

li že nos nova mestna sodnikova gospa Teletička,* pa babice klepetaj in kramljaj kakor v minni, sedé na kamenitej klopi pred prodajalnico, in pipčaj, kar se da.

„Uha!“ cmoknola je žebljarka, „hvala vam, da ste me malo ugreli; vsakega jutra mi je tu nekako prazno, ali vaša medicina mi vedno pomaga.“

„Verujte, tudi meni se tako godi,“ zavrnila je kramarica, „pa ako zabim pred drugo mašo na svojo čašico, ne gre mi juha v slasti; A čudno, kako dela ista stvar jed-nemu dobro, a drugemu zlo. Mene, glejte, to graje in krepi, ali mlo ubogi Andrejček komaj malo povonja, pa johl in jojmine. Ko so ga prinesli zadnji pot iz zadrage domov, mislila sem, da mu je duša na jeziku. Izlila sem čeber vode nanj, a barbir mu je stavil rogove, — ali Andreja trd. Tihodička mi je dala nekako mast; to sem mu polagala na podplate, pa no, izvleklo je nekako vročino.“ (Dalje prih.)

PODLISTEK.

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripoved XVI. veka.

Spisal A. Šenoa.

V.

Deklica je poskočila. Bledela je in zrela. Kakor da so sanje. Kri da jej raznese živce, srce da jej skoči iz neder. Nestalnim plamenom bliskale so se jej oči; razpela je tresoč roki in spustivši glavico svojo na Pavlovo glavo, zajecala je skozi jok in smeh: „Joj Pavle, kaj si storil z menoj, Pavle!“

v tem trenotku pojavilo se je na vratih čudno človeče — vinjeni brivce.

„Pomozi Bog! Je-li gospodar Krupić doma? prašal je zloradim smehom.

„Ni ga!“ pregovorila je Dora, blede na smrt, ker je stara kar ostrmela bila od pre-pasti.

„Ni ga?“ zavrnol je babec. „Ne zame-rite. Videl sem zelenka pred hišo. Mishil sem,

da ima goste. Hotel sem ga prašati po nje-govem zlatu, ali za malo ceno! Ne zamerite, devica častna! Sladka vam noč!“ Pa je odšel.

Malo za tem dirjal je mladi gospod Gre-gorjaneec proti „Novim vratam“. Na ogli bi-skupske ulice stal je Čokolin. Iztegnol je vrat. Gledal je za mladencem pa udaril v smeh:

„Tako li, devica Dora? To je toraj tvoj zenin? Bene. Sedaj je na meni vrsta!“

VI.

Na zvoniku sv. Marka bila je odbila deveta zjutraj. Meščani in meščanke vračali so se s trga (semnja), med njimi tudi Bar-bara, žena žebljarka Ivana Frey-a. Freyovka, krivousta, rdeča klepetulja, bila je nakupila holandskega sukna, ljubljanskega olja, goriške čebule, pa je s tem tovorom krevljala proti svojej hiši, ki je stala nedaleč od žup-nega dvora. Glej no kako se sosede silno rade imajo, ako si ne ispraskajo oči. Tako

je zelo rada imela svojo sosedo, ščepetelnico (kramarico) Šafraničko, ženo hudo zamazano in meluholično, ki je bila baje nekdanj vrlo nežna deklca, ki je pa sedaj tolstá, jezica baburina, okrašena višnjevim nosom. Svojega dragega Andreja znala je klestiti vsake sobote vatlom, da so kar hipoma popustile miši sir v njenej prodajalnici zbog silnega ropo-tanja. Žebljarko in ščepetelnico vezala pa je čudna vez, njiju ljubezen tičala je v sli-vocei, a Šafranička imela je kaj dobrega slivovca. Zato je tudi danes Freyovki težko delo, korakati mimo gospe Šafraničke.

Ščepetelnica ni bila več tešča, oči bile so jej zelo motne. Da si prikrati dolgi čas — ker ni bila kaj pridna gospodinja — opo-tekala se je po prodajalnici ter kopitcem po-bijala muhe.

Zelo se je vzradovala zagledavši prija-teljico si žebljarko. „Dajte no, sedite, draga soseda; a kaj se vam je sanjalo, pa kaj ste kupili, počem je česnik, bode li dežja, viha

† Dragotin Martelane.

Blagoslovljen bôdi Tvoj spomin, dragi
pokojnîk !

Požar v Karlovcu. Iz Karlovca pišejo dne 31. m. m.: Minolo noč bil je tu strašen požar, kakoršen se ni še pojavil v nesrečnem našem mestu. Ob 9¼ uri zvečer, bili so ljudje že šli k počitku, zagrmelo je par strelcov iz pušk nekaterih vojaških straž in zajedno začul se je grozen krik: „Vatra! vatra!“ V hipu bilo je mesto razsvetljeno: velikansk zubelj švigal je iz neke hiše na Zrinjskem trgu. Vel je lahen veter, ki je podpihoval plamen ter zanesel zubelj v hišo ob Kulpi. Takoj so bili vojaki tukajšnje posadke na mestu; pod vodstvom svojih častnikov lotili so se dela s pravo požrtvovalnostjo in rešili, kar je bilo rešiti v človeški moči. Prihitieli so tudi gasilci s 3 brizgalnicami, toda primitivne ročne brizgaljke niso

Dunaj 4. (izvirna brzojavka „Edinosti“.) Njegovo Veličanstvo je vsprejelo istrsko deputacijo najljubeznijeje. Na krasne besede pozdravnega govora d.ra Vitežiča izjavilo je Njegovo Veličanstvo, da mu je poznan težki položaj kmečkega prebivalstva Istre, ter da hoče naložiti vladi, naj točno prouči gospodarske potrebe in želje, da se zboljša to stanje. Nekaj se je že storilo z vprašanjem zemljiške odveze in je vlada že napravila zakonski načrt, s kojim bodo skoro popolnoma uslišane dotične želje. Njegovo Veličanstvo je nagovorilo vsakega člana

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	101.45	101.75
" v srebru	101.70	101.80
Avstrijska rente v zlatu	123.55	123.60
" v kroun	101.50	101.40
Kreditne akcije	412.35	411.70
London 10 Lst.	122.20	122.15
Napoleoni	9.67	9.67 1/2
20 mark	11.94	11.93
100 Italj. lir	45.10	45.20

sinoči ob 11¹_u, uri v Gospodu zaspal.

Nič več kašlja!
Balzamski petoralski prah
ozdravi vsak kašelj, pljučni in bronhijalni
katar, dobiva se v odlikovani lekarni
PRAXMARET „Ai due Mori“ Trst, veliki trg.
Poštne pošiljave izvršujejo se neutezoma.

 Tinct. chinæ nervotica comp.
Prof. dra. Liebera živce okrepčujući
ELIKSIR.
Jedino pravi s varstveno znaniko križi in sidro.
Pripravljen po predpisu v lekarni Max Fanta v
Pragu. Ta priprava je že več let znana kakor
izvrstno živce okrepčujoče sredstvo. Steklenica po
gld. 1. 2 in 3-50. Dalje pripravljajo se železodane
kapljice sv. Jakoba kot večkrat izkušeno domače
sredstvo. Steklenica 60 nč. in 1 gld. 20 nč. Do-
biva se v lekarnah. Glavna zaloga: L-karna Se-
ravalle v Trstu; dalje: lekarna Zanetti v Trstu;
stara c. kr. vojaška lekarna na Dunaju, Stefaus-
platz, kakor tudi v drugih lekarnah.